

3r DIVER
LLENGUA I LITERATURA CATALANA
DOSSIER DE REFORÇ

COMPRESIÓ ESCRITA

1. Llegiu el text següent i, d'acord amb el contingut, triau l'opció correcta per completar cada una de les afirmacions que es plantegen.

Tots Sants

Tots Sants és una festa tradicional cristiana dedicada al record dels avantpassats, que se celebra el dia 1 de novembre i que està íntimament relacionada amb la celebració de l'endemà, 2 de novembre, Dia dels Morts. La creença tradicional és que l'1 de novembre els vius visiten els morts i el 2 de novembre els morts visiten els vius. Aquesta festivitat és una de les més antigues en el món cristià. La festa cristiana de Tots Sants no es va instituir fins al segle VII. El Papa Bonifaci IV va decidir que cada dia 1 de novembre se celebràs una festa, una diada en honor de tots els màrtirs i sants cristians, una missa en honor als morts i un pelegrinatge al cementiri per fer una visita solemne als difunts. Per això, Tots Sants és un dia per recordar els difunts i d'aquí ve el costum d'anar al cementiri a visitar la tomba dels avantpassats, arreglar-la i adornar-la amb flors. Aquesta tradició té un caràcter familiar i es manté en la intimitat. Gastronòmicament, a Mallorca Tots Sants té un protagonista dolç destacat: els rosaris ensucrats, uns grans collars fets de llepolies que els padrins joves regalen als fillols. Els nins els exhibeixen durant tot el dia amb orgull i els acaben devorant. També és freqüent menjar castanyes torrades i moniatos, productes típics de la tardor, i panellets, que són uns pastissos fets de diverses maneres segons cada lloc. De panellets, n'hi ha de moltes classes: de pinyons i d'ametlla, però també de coco, de xocolata, de cafè, etc.

Als pobles de Mallorca, era tradicional que la nit de Tots Sants els al·lots pujassin al campanar. El campaner tocava a mort tot el vespre i la nit de Tots Sants, els contava històries tètriques i els convidava a menjar bunyols. Aquesta celebració era l'equivalent del Halloween cèltic, per la seva part lúdica i de consum de dolços.

VIQUIPÈDIA, L'ENCICLOPÈDIA LLIURE. *Tots Sants*. [https://ca.wikipedia.org/wiki/Tots_Sants] (adaptació)

1. Tots Sants se celebra...

- a) l'endemà del Dia dels Morts.
- b) dia 1 de novembre, el dia anterior al Dia dels Morts.
- c) dia 1 de novembre, un dia després del Dia dels Morts.

2. Per instituir aquesta festa, què va fer el Papa Bonifaci IV?

- a) Va fer construir una església dedicada a tots els sants.
- b) Va decidir que cada 1 de novembre es visitàs el cementiri per honorar els difunts.
- c) Va establir que l'1 de novembre fos festiu i es fes una missa en honor de la Mare de Déu.

3. Actualment, Tots Sants se celebra...

- a) íntimament, visitant el cementiri i posant flors a les tombes dels avantpassats.
- b) fent festives reunions familiars per menjar carabassa torrada.
- c) segons els nous costums, amb les captes de llepolies que fan els infants.

4. Des del punt de vista gastronòmic, Tots Sants es caracteritza per menjar...

- a) castanyes, panellets i rosaris.
- b) les típiques carabasses foradades i moniatos torrats.
- c) el rosari ensucrat, un collar fet de llepolies que, a Mallorca, els pares regalen als fills.

5. La nit de Tots Sants als pobles de Mallorca era tradicional que...

- a) els al·lots pujassin a les ermites.
- b) el campaner convidàs tota la gent del poble a menjar bunyols.
- c) el campaner contàs històries de por als al·lots.

2. Llegiu el text següent i marcau la resposta correcta d'acord amb la informació que hi apareix.

La importància de l'alimentació durant l'envelliment

Envellir us entristeix? Penseu que molts no han pogut gaudir d'aquest privilegi.
(Autor desconegut.)

Envellir és un privilegi, tal com afirma l'autor d'aquesta frase? Podríem buscar diferents arguments per justificar aquesta idea.

1. El privilegi immediat de la supervivència, de viure més anys, d'haver viscut i de tenir vida per endavant encara ens omple de possibilitats.

2. Si observem el procés des d'una perspectiva biomèdica, veiem que respon a unes pautes fisiològiques i no a un procés patològic o de malaltia.

3. El procés d'envelliment segueix una dinàmica individual. No tothom envelleix de la mateixa manera ni amb la mateixa intensitat ni a la mateixa velocitat. Hi ha una disparitat molt marcada entre diferents individus, fins i tot de la mateixa edat i condició social o del mateix sexe.

No obstant això, es pot parlar d'un cert patró de canvis comuns que, si bé, tal com ja s'ha comentat, succeeixen amb diferents intensitats segons cada persona, s'emmarcarien dins d'unes característiques generals del grup. Ens referirem fonamentalment als canvis que poden afectar, directament o indirectament, la manera d'alimentar-se de les persones grans.

La majoria de persones grans gasten menys energia que quan eren joves i, per tant, necessiten menjar menys. Amb tot, i precisament per això, cal que la seva alimentació sigui més equilibrada que mai, ja que hauran de continuar menjant de tot, encara que sigui en menor quantitat.

Canvis corporals lligats a l'edat que condicionen l'alimentació

Ja s'ha comentat que, a mesura que ens fem grans, el cos va presentant una sèrie de canvis i d'adaptacions, alguns dels quals influeixen en la manera d'alimentar-se.

1. Canvis en la sensació de gana

El volum d'ingesta total sol disminuir de manera progressiva amb l'edat, generalment a causa d'una disminució de la sensació de gana, que comporta que es mengi menys. Això pot provocar que aparegui un patró d'ingestes irregulars que afavoreixi una aportació insuficient de nutrients.

2. Alteracions en la sensació de set

Amb l'edat, els mecanismes que informen sobre la sensació de set es tornen menys eficaços i això comporta que, encara que el cos necessiti aigua, els senyals que informen d'aquesta situació no ho facin amb la rapidesa necessària.

3. Modificacions en la dentició

Els problemes bucal i dental poden comprometre la capacitat de mastegar i fer disminuir, d'aquesta manera, la variabilitat alimentària, ja que no només serà molt difícil, sinó fins i tot impossible, mastegar determinades consistències.

4. Alteracions en la motricitat

Tremolors o gestos imprecisos, juntament amb la disminució de la força muscular, dificulten la preparació i la ingesta mateixa dels aliments.

5. Alteracions intestinals

Amb l'edat no es produeixen grans alteracions intestinals. No obstant això, alguns nutrients, com el calci, poden veure disminuïda la seva capacitat de ser absorbits a través de la paret de l'intestí.

Però no tots els canvis són de tipus biològic o orgànic; també es donen variacions en l'entorn de la persona gran, que cal tenir en compte.

Altres factors no biològics

Determinades situacions familiars (viduïtat, aïllament social, etc.) predisposen a una malnutrició, ja que disminueix la motivació pel menjar. És molt convenient menjar acompanyat sempre que es pugui i mantenir l'objectiu de gaudir del menjar.

Jaume Serra (Text adaptat.)

Segons l'autor del text...

- a) hi ha arguments per considerar que el fet d'envellir és un privilegi.
- b) envellir pot desencadenar una sensació de tristesa.
- c) envellir positivament depèn de les malalties que tengui cada persona.

L'envelliment...

- a) és igual per a tothom perquè qui viu molts anys, envelleix.
- b) és un procés diferent a cada individu, tot i que hi ha aspectes comuns que es consideren de caràcter general.
- c) és un procés que s'assumeix de manera diferent a cada individu, segons la condició social.

Els canvis corporals, amb els anys, afecten l'alimentació. Per exemple, la sensació de set i de gana...

- a) pot augmentar.
- b) pot disminuir perquè la persona s'oblida d'aquestes necessitats bàsiques.
- c) pot disminuir.

Els problemes de dentició i de motricitat...

- a) solen provocar molt malestar i tristesa en les persones grans.
- b) moltes vegades dificulten poder seguir una alimentació adequada.
- c) són provocats per l'estil de vida i l'alimentació.

Segons el text...

- a) si una persona gran viu tota sola, pot perdre la il·lusió de menjar.
- b) el procés d'envelliment és considerat un procés patològic.
- c) l'envelliment provoca canvis importants en el funcionament dels intestins.

COMPREENSIÓ ORAL

1. Tot seguit escoltareu dues vegades un text que parla sobre el negoci de la sal. A continuació, completeu aquestes afirmacions triant l'opció adequada.

<http://www.caib.es/govern/rest/arxiu/2898370>

1.1 Quina és l'opció correcta?

- a) La sal és un producte que no té tradició a les Illes Balears.
- b) Actualment la sal no està gens valorada.
- c) El sol i el vent són favorables per a l'elaboració de la sal.

1.2 La sal que s'extreu de les salines de s'Avall...

- a) està destinada exclusivament a restaurants luxosos.
- b) s'utilitza a la indústria: per a piscines o rentaplats.
- c) s'anomena sal *gourmet*.

1.3 Quina quantitat de sal s'extreu de les salines d'Eivissa?

- a) Cinquanta mil tones cada any.
- b) Quinze mil tones anuals.
- c) Set vegades més que a les salines de s'Avall.

1.4 Quina part de la producció de Salinera Espanyola surt de les salines d'Eivissa?

- a) La meitat, perquè l'altra meitat surt de Formentera.
- b) Tota la seva producció.
- c) Una quarta part.

1.5 Encara s'extreu sal de les salines de Formentera?

- a) No, fa trenta anys que no s'extreu sal d'aquestes salines.
- b) Sí, com hem dit, suposa la meitat de la producció de Salinera Espanyola.
- c) Sí, l'any passat se'n varen extreure quinze mil tones.

2. Tot seguit escoltareu dues vegades un text extret del llibre *Menjar ràpid, sa i bo* de Margalida Munar.

Triau la resposta correcta.

<http://www.caib.es/govern/rest/arxiu/2701837>

1. Margalida Munar, autora del llibre *Menjar ràpid, sa i bo* conta que quan tenia 18 anys...

- a) algun diumenge cuinava per a la seva família.
- b) algun diumenge dinava sola.
- c) el que més li agradava era un bistec torrat.

2. Als 28 anys...

- a) només sabia fer les receptes de la seva mare i no volia competir amb la sogra.
- b) no cuinava mai.
- c) cuinava plats poc tradicionals.

3. L'objectiu de l'autora quan tenia 48 anys era...

- a) fer plats més senzills i sans.
- b) introduir plats vegetarians.
- c) elaborar plats més sofisticats i complexos.

4. Les receptes del llibre provenen...

- a) dels antics receptaris de la seva mare i de la seva sogra.
- b) dels apunts dels cursos de cuina.
- c) de fonts diverses: cursos de cuina, apunts, amics...

5. Les receptes del llibre són...

- a) sanes i sofisticades.
- b) poc saludables, però bones i elegants.
- c) sanes, bones i fàcils de preparar.

MORFOSINTAXI

1. Indica el subjecte d'aquestes oracions. Si està elidit, torna a escriure l'oració amb un subjecte adient:

- Aquella casa llunyana està abandonada.

- Aquell nit vàrem ballar durant hores.

- Han suspès el concert pel covid.

- Allà va viure n'Agnès un temps.

- Vigilava l'amagatall constantment.

2. Separa el S/SN i el P/SV de les següents oracions, indica si el predicat és nominal o verbal i si les oracions són atributives o predicatives.

- Demà el meu germà vindrà a la festa.

- El noi del fons de la classe era amic meu.

- Tornaràs el regal de l'avi?

- El teu cosí sembla un bon noi.

- Aquest curs no és tan complicat.

- Algun dia coneixeré el teu cosí?

3. Analitza morfosintàcticament els següents SN:

- Aquell home alt en bicicleta

- Alguns al·lots intel·ligents amb problemes

- La tranquil·la mar Mediterrània

- Molts conflictes de difícil solució

- En Joan, el teu veí anglès,

- La dona tan estranya d'allà

- Uns inesperats dies hivernals de pluja intensa
- Aquesta interessant foto de ma mare

4. Torna a escriure les següents oracions canviant la persona i el nombre dels verbs. Fes els canvis necessaris.

- Cantem molt bé.
- Aniràs al cinema aquesta tarda?
- He menjat massa avui.
- Demà guanyareu el campionat de futbol.
- Ho havien recollit tot.

5. Torna a escriure les oracions següents canviant els mots en negreta pels que hi ha entre parèntesis i fent totes les modificacions que exigeixin aquests canvis:

Exemple: No vull que **en Joan** (vosaltres) ho faci; **nosaltres** (jo) ho dibuixarem. → No vull que vosaltres ho feu; jo ho dibuixaré.

- a) Si **n'Alba** (vosaltres) hi participés, **jo** (elles) m'hi afegiria. →
- b) **En Josep** (nosaltres) tornaria a casa si **la seva mare** (els pares) el perdonés. →
- c) Encara que **tu** (ell) compressis l'entrada, **els vigilants** (jo) no et deixarien entrar. →
- d) **Santi** (vosaltres), si no fumessis tant, no tindries tanta tos! →
- e) Posat que **na Júlia** (tu) no jugués, **el nostre equip** (nosaltres) guanyaria? →

6. Emplena els buits amb les formes verbals adients:

- El carter sempre _____ (repartir) les cartes a primera hora del matí.
- En Jordi tota la vida _____ (dibuixar) molt bé.
- S'ha passat la tarda _____ (parlar) per telèfon.
- Jo, ara, _____ (traballar) més que abans.
- Entreu i _____ (tancar) la porta, si us plau!
- En Pere, quan era petit, _____ (cantar) molt bé.
- M'ha aconsellat que no _____ (jugar/jo) tant a la Play.
- Ells, demà, _____ (actuar) en una obra de teatre.
- Nosaltres, ahir, _____ (estudiar) per a l'examen de català.

- Tu, aquest matí, _____ (arribar) tard a classe.

7. Completa la graella seguint l'exemple:

Ex: marxar	marxo	marxem	marxi
caçar	_____	_____	_____
regar	_____	_____	_____
cercar	_____	_____	_____

8. Completa les oracions següents amb la forma adequada del verb que hi ha entre parèntesis:

- Ella no _____ (admetre) mai el seu error.
- Al parlament, estan _____ (debatre) els pressupostos d'enguany.
- Ho sentiríem més bé, si aquests nois no _____ (parlar) tant.
- La setmana que ve _____ (emetre) un documental molt interessant per IB3.
- El Genís sempre _____ (interrompre) a tothom: mai no deixa parlar a ningú.
- La meva mare no volia que jo _____ (participar) en la competició.
- Si no vas alerta, tu mateixa _____ (perdre) les claus.
- Tu no _____ (dominar) gaire l'anglès, veritat?
- Abans això li _____ (passar) sovint.
- L'avioneta tot just està _____ (aterrar).
- Nosaltres abans sempre _____ (entrenar) amb música de fons.
- Vull que tu _____ (confiar) en mi.

9. Escribeu correctament les següents combinacions de verb i pronoms:

- Aneuvosen:	- Menhivaig:	- Menadono:
- Miramel:	- Doneunosla:	- Melporta:

10. Posa els pronoms al davant del verb o viceversa.

- Ens va escoltar.	- No sap fer-lo.
- Els compra d'allà.	- Ho ha de portar.
- Us van trobar molt entretinguts.	

LÈXIC

1. Subratlla el mot de cada sèrie que no sigui sinònim.

- donar, entregar, lliurar, agafar
- tenir, tornar, posseir, disposar
- aribar, començar, iniciar, encetar
- guanyar, vèncer, triomfar, participar
- tancar, cloure, separar, clausurar
- rompre, enutjar, espenyar, destrossar

2. Localitza en el text un sinònim per a cada un d'aquests adjectius.

típic, guapes, encisadores, important, insinuant, imprescindible, diminut

Pollença és una de les zones més atractives i belles de l'illa de Mallorca. La seva suggestiva configuració ha estat un tema plasmat per pintors de tot el món. La imatge més representativa d'aquesta població és la del Calvari, del qual destaquen els tres-cents seixanta-cinc escalons que culminen en un petit oratori des d'on es divisa tot el municipi. El Pint Romà, el puig de Maria, l'església parroquial, la plaça Major, el Museu de Pollença i altres indrets, són de visita obligada tot seguint el recorregut de carrers amb els habitatges que conserven l'estil arquitectònic tradicional de la vila.

3. Utilitza els prefixos anti-, des-, in- / im-/ il -/ir- i a- per escriure els antònims dels mots següents.

Per exemple: aparèixer ↔ desaparèixer / feliç ↔ infeliç

adherent:

normal:

penjar:

cicló:

carregar:

mòbil:

regular:

legal:

legítim:

4. Busca l'hiperònim de cada sèrie d'hipònims:

- a) cabra, lleó, gossa, mosquit, llangardaix.
- b) poma, pera, mandarina, síndria, albercoc.
- c) fuster, professora, metgessa, infermer, dentista.
- d) pèsols, cigrons, llenties, fesols, faves.
- e) boina, barretina, gorra, bombí, pamela.
- f) taronjada, llimonada, orxata, suc, aigua.
- g) diamant, robí, topazi, safir, maragda.

5. Pensa i escriu sis hipònims de cada hiperònim:

- a) rius d'Espanya:
- b) localitats eivissenques:
- c) arbres:
- d) instruments musicals:

6. Corregeix els barbarismes de les següents oracions:

- L'altre dia anava per l'acera i, quan vaig arribar al cruce, una rata enorme va sortir d'una alcantarilla.
- Sempre compr la fruita i la verdura a la parada que posen al costat del vado que hi ha prop de casa,

però avui hi havia un andami i m'he quedat sense lechuga ni sandia.

- Agafa el bolso i anem a comprar una esquadra i un sacapuntes.
- M'agraden els teus pendientes i el teu colgant.
- M'han regalat un xalec, uns sujetadors i un albornós.
- Pintar amb acuarela és més difícil que amb rotulador.
- Aquella dona té les caderes estretes, però els muslos grans.
- Com vols el cabell, amb flequillo o prefereixes ratlla?
- Ja té bé la munyeca, però ara s'ha lesionat l'ingle.
- S'ha trencat dos dits: l'índice i el menyique.
- Va passar un enjambre i una abella li clavà l'aguijó.
- El cavall i la yegua varen tenir un potro que tenia unes pessunyes molt grans.
- El catxorro cerca la madriguera del conill.

7. Relaciona cada animal amb la femella i el fill de cada espècie:

marrà	vaca	xai
porc	ovella	cabrit
brau	llebre	llebretó
boc	truja	vedell
ase	cabra	asenet
llebrot	somera	garrí

8. Canvia els mots en cursiva de les frases següents per un sinònim extret del quadre de consulta treballat a classe. Fixa't en l'exemple.

- a) De tant nedar se li ha posat el *ventre* dur: abdomen
- b) Va aixecar el *dit gros* en senyal de satisfacció:
- c) Li va donar un copet a la *nuca* amb la mà:
- d) El jugador s'ha fet una lesió a la *ròtula* dreta:
- e) Va caure i es va trencar la *paret nasal*:
- f) Tenia un clotet al *mentó* que el feia interessant:

ORTOGRAFIA

1. Classifica els mots següents segons si tenen diftong (creixent o decreixent) o si tenen hiat:

filosofia, quatre, guant, carruatge, caure, viure, miolar, pietat, aire, cacauet, motiu, iot, perpètua, aquàtic, almoina

AMB DIFTONG CREIXENT	AMB DIFTONG DECREIXENT	AMB HIAT

2. Classifica aquests mots en els grups del quadre:

baló, esdrúixola, farmàcia, paret, mobilitat, estadi, aeròbic, teclat, ciència, carpeta, espàtula, paper, església, anirem, dèbil, paciència, enteneu, costum, llapis, córrer

AGUTS	PLANS	ESDRÚIXOLS

3. Accentua les paraules agudes, quan calgui:

coto	arros	Ramon
portaran	ningun	pero
ventos	estiu	barnus
respon	saboros	boto

4. Accentua les paraules planes, quan calgui:

centim	animaveu	limit
merit	fenomen	crisi
rapid	planol	grua
dotze	unic	esplendid

5. Aceentua quan calgui.

Na Monica llegia el periodoc mentre nosaltres estudiavem per als examens d'angles i musica. Sempre fa això, es com una provocacio. La seva intencio es convencer-nos que te una intel·ligencia privilegiada, pero no es aixi perque despres suspen. Es la mateixa historia de sempre, la mateixa comedia. Al final fins i tot acaba sent gracias.

6. Escriu, apostrofant els mots que calgui, els sintagmes següents:

la única	_____	la intel·ligència	_____
la utilitat	_____	de història	_____
el Univers	_____	el iglú	_____
la essa	_____	el iogurt	_____

de humanitat _____ la anormalitat _____

7. Completa amb *a/e, o/u* els espais en blanc de les frases següents:

- Faré un viatg__ per anar a veur__ el meu oncl__ Estev__, que encara viu al pobl__.
- A vegades la fam__ transforma un futbolist__ en un__ person__ d'un altr__ planet__.
- De primer, hi havia pa am t__ màquet, b__ tifarra i emb__ tits; de postres, t__ rrons.
- Ells c__ sen mentre els altres rec__ llen els fils de terra.
- Com que hi havia un__ manc__ total d'higien__ en aquell__ cas__, vam començar per ruixar-la d'insecticid__.
- Estava molt malalt: t__ ssia i esc__ pia sense parar.
- El jutg__ tenia el dubt__ sobr__ si el seu veredict__ era correct__.

8. Completa les frases amb la forma adequada del verb que hi ha entre parèntesis:

- a) El meu grup preferit, l'any vinent, _____ (treure) un nou disc.
- b) Abans _____ (néixer) més criatures sense l'atenció mèdica adequada.
- c) Ja fa mitja hora que els teus amics _____ (jeure) a la platja.
- d) Segons un estudi, la propera dècada, _____ (néixer) molts més nens i nenes.
- e) _____ (treure) això del foguer, que encara es cremarà.

9. Posa dièresi o accentua aquests mots, si cal, i justifica per què:

delinquent: _____
continui: _____
construirem: _____
quantitat: _____
seduint: _____
construïa: _____
altruïsta: _____
bilbaina: _____
bilbai: _____
reubicava: _____

10. Completa aquestes sèries:

parlar	parlava	parlaré	parli	parlaria
anunciar				
		conduiré		
				construiria
	estudiava			
guiar				
			agraeixi	
	canviava			

		constituiré		
--	--	-------------	--	--

11. Accentua i posa dièresi on calgui.

Son les dotze i encara no tenc son. Sera per haver begut tant de te? No ho se, pero per mes que ho intent no puc dormir. Mir de reull el despertador: la una de la matinada i encara desperta. Pens en paisos llunyans, en herois, heroines i traidors egoistes. Amb frecuencia pensar histories m'ajuda; avui, no es el cas.

12. Emplena els buits amb **g, j, tg, tj, ig, tx**:

- Enmi___ de l'assa___ va___ tenir un mare___ molt fort.
- L'ob___ectiu d'aquest pro___ecte és saber la mi___ana d'edat de la ___ent que ve al ___imnàs.
- Aquell ___ove quan va de via___e sempre via___a amb la seva mo___illa.
- L'actuació ___uvenil va augmentar el rebu___ dels ma___ors.
- Setze ___u___es d'un ___u___at men___en fe___e d'un pen___at.

13. Conjuga el Present d'Indicatiu dels següents verbs:

Pujar

Trepitjar

14. Classifica els mots següents segons el so de la grafia en negreta:

Alcald**essa**, cim, donzella esmorzar, nos**a**, fís**ica**, z**ona**, c**iment**, sed**a**, espas**a**, for**ça**, tres**or**, mass**a**, sal, cansar

Amb essa sorda [s]	Amb essa sonora [z]

15. Completa els mots amb **s** o **ss**:

mi___ió	cau___a	pa___adís
re___um	pre___ó	pre___entar
pa___ejar	pe___ic	re___ultat
agre___ió	mu___eu	jutge___a

16. Completa aquests mots amb **c, ç** o **ss**:

llongani__a

eri__ó

re__ent

pa__ient

carro__a

tendèn__ia

pa__ió

ne__e__itat

cal__at

pla__es

venjan__a

confe__ar

17. Completa amb **l** o **ll**.

- He so__icitat una co__ecció de de figures metà__iques que em fa molta i__usió.

- L'i__ustre biò__eg va se__eccionar el po__en de mi__ers de plantes.

- S'ha d'anu__ar l'antiga insta__ació e__ètrica i fer-ne una de para__e__a per poder i__uminar la sa__a.

- Després de la co__isió tenia les pupi__es di__atades i estava molt pà__id.

LITERATURA

1. A quin gènere de la poesia trobadoresca correspon aquest fragment? Justifica-ho. Després explica, almenys, dos gèneres més.

Cançoneta lleu i plana,

lleugereta i sense ufana.

escriuré de Mon Marquès,

traïdor de Mataplana,

que d'engany és ple i obès.

Ai, Marquès, Marquès, Marquès

que d'engany sou ple i obès.

De vós, Marquès, qui es refia

no té amor ni companyia;

i ha de tenir ben après

que amb vós pot anar de dia,

prô de nit, ai! Res de res.

Ai, Marquès, Marquès, Marquès

que d'engany sou ple i obès.

GUILLEM DE BERGUEDÀ

2. Llegeix la pastorel·la següent de Cerverí de Girona. Per què la pastora no rep el tractament de senyora, sinó que és anomenada mossa?

Entre Caldes i Penedès,

prop de Santa Ceclina,

el lloc on el noble rei cortès
em donà terres, on valor s'afina,
vaig veure una mossa amb un pagès

I la nina deia:

- Sabeu on és en Cerverí?

Tant que l'he cercat, mesquina!

(adaptació)

3. Respon aquestes preguntes de caràcter general:

a) A què es dedicava Ramon Llull de jove? On vivia?

b) Què li va passar quan tenia 30 anys? Què va significar això?

c) Quina llengua va aprendre gràcies a un esclau sarraí?

d) Digues el nom de dues de les grans novel·les de Ramon Llull.

e) Quin era el primer objectiu de l'obra de Ramon Llull?

f) En quantes llengües va escriure Ramon Llull?

4. Llegeix l'exemple "La rata que l'ermità féu convertir en donzella". Després fes les activitats:

La rata que l'ermità féu convertir en donzella

Una vegada un milà portava una rata, i un ermità pregà Déu que aquella rata caigués en sa falda. Per les oracions del sant home, Déu féu caure aquella rata en la falda de l'ermità, el qual pregà Déu que en fes una bella donzella. Déu escoltà els precs de l'ermità i féu de la rata una bella donzella.

-Filla -digué l'ermità-, vós voleu el sol per marit?

-Senyor, no, que els núvols prenen la claredat al sol.

I l'ermità preguntà si volia per marit la lluna; i ella digué que la lluna no tenia claror per si mateixa, sinó que la prenia del sol.

-Bella filla, voleu el núvol per marit?

Ella respongué que no, que el vent menava els núvols allà on volia. La donzella no volgué el vent per marit perquè les muntanyes impedièn el seu moviment; ni volgué les muntanyes perquè les rates les foradaven. Ni volgué home per marit perquè matava les rates.

A la fi, la donzella pregà l'ermità que pregués Déu perquè la tornés rata, tal com era abans, i que li donés per marit un bell rat.

Llibre de les bèsties (adaptació)

a) Explica quina és la lliçó que Lull vol donar-nos amb aquest exemple.

b) Inventa't un exemple que et serveixi per donar una lliçó o fer un ensenyament.

5. Explica les característiques principals de cadascuna de les quatre grans cròniques medievals.

EXPRESSIÓ ESCRITA

1. Acaba aquests inicis d'història. (entre 140 i 200 paraules)

a) La Marina em va dir una vegada que només recordem allò que mai ha succeït. Hauria de passar una eternitat fins que arribés a comprendre aquelles paraules. Però és millor que comenci per l'inici, que en aquest cas és el final.

Al maig de 1980 vaig desaparèixer del món durant una setmana. Al llarg de set dies i set nits, ningú no va saber on era. Amics, companys, mestres i, fins i tot la policia, es van llançar a la recerca d'aquell fugitiu que alguns ja creien mort o perdut per carrers de mala reputació en un rapte d'amnèsia.

Carlos Ruiz Zafón, *Marina*

b) T'escric ara que soc al final de la meua vida, ara que tenc la valentia d'aquell que no té res a perdre. Només ara soc capaç de preguntar-te si tu vas sentir el mateix que jo aquells dies llunyans que canviaren les nostres vides per sempre. Ho recordes? Tot va començar a l'inici de l'estiu quan...